

Fig. 1. Takkenril tegen het dassenraster. Foto Maria Mobers.

Maria Mobers

Roman snails *Helix pomatia* stuck in badger grid

Summary. Over 20 shells of the Roman snail *Helix pomatia* were found stuck in the lowest 50 cm of a galvanized metal grid of 5 m long, erected to guide badgers to a tunnel crossing a road. During summer this part of the fence is surrounded by rough herbage. A much longer part of the grid without herbage had caught only a few shells. Insertion of the shells in the grid by man or an animal is considered unlikely. It is hypothesized that a living snail tries to move forward through a mesh in the grid by pulling on plants in front of it, thereby locking its shell in the mesh and making the return impossible. Eventually the snail will withdraw in its shell, dry out and die. The remnants of the animal will be consumed by scavengers.

Locatie

Enkele jaren geleden werd er vlak bij ons huis in Wittem (Limburg) een dassentunnel aangelegd. Bij de dassentunnel werden enkele tientallen meters dassenraster geplaatst. Het is een hek van verzinkte matten van ongeveer een meter hoog met mazen van 2,3 cm breed en 5 cm hoog (fig. 1). Het raster dient om te voorkomen dat de dassen alsnog de drukke verkeersweg over zouden steken in plaats van de tunnel te gebruiken. Het raster eindigt langs een ruig overhoekje op een spits toelopende punt van een akker.

Op een gegeven moment werden de Italiaanse populieren *Populus nigra* var. *italica* op het overhoekje te groot en sneuvelen op die plek de sparren *Picea spec.* door de Dennenscheerder *Tomicus piniperda*. Tijd om die bomen te rooien en nieuwe aan te planten. Bij het opschonen van het overhoekje was het das-

senraster een makkelijke plek om er een takkenril tegenaan te leggen (fig. 1).

Vastgelopen Wijngaardslakken

In de winter van 2019-2020 was ik bezig met het aanleggen van de takkenril toen ik ontdekte dat er in een ongeveer 5 m lang stuk van het dassenraster 22 huisjes van Wijngaardslakken *Helix pomatia* vastzaten. Ze hingen in de onderste halve meter van het raster en het leek alsof ze in de mazen waren vastgedraaid. Ik vond het een grappig fenomeen en haalde de slakkenhuizen eruit.

Nader onderzoek leerde dat er vooral huisjes te vinden waren op het stuk dassenraster bij het overhoekje. Toen ik de takkenril daar nog niet gelegd had was er aan beide zijden van het ras-

Fig. 2. Huisjes van Wijngaardslakken vastgelopen in dassenraster. Foto Maria Mober.

ter een hoge ruige begroeiing met veel Grote brandnetels *Urtica dioica*. Haaks op het hierboven beschreven raster staat een raster van tientallen meters lang. Dat raster vormt de scheiding tussen een wegberm met struiken en een akker. Langs dat deel van het raster is het voor de boer mogelijk de akker tot vlak naast het raster te bewerken. In dat lange deel van het raster waren veel minder slakkenhuizen te vinden. Aannemende dat daar net zoveel Wijngaardslakken leven als in het overhoekje suggereert die waarneming een rol voor de aanwezige planten bij het optreden van het fenomeen.

Pas later ging ik me afvragen hoe die huisjes nu eigenlijk in dat raster terecht kwamen. Het leek mij niet logisch dat een mens of een dier zich daarmee bezig zou houden. De Zanglijster *Turdus philomelos* houdt zich hier wel op, maar zou die zoiets doen? Of zouden de slakken het zichzelf aandoen? Ik besloot de vraag in een e-mail met een foto voor te leggen aan een medelid van het Instituut voor Natuureducatie (IVN). Zij consulteerde Limburgse slakkendeskundigen die met de onderstaande veronderstelling kwamen.

Hypothese

De slakken zullen proberen hun weg door de ruige begroeiing te vervolgen, zonder acht te slaan op het raster. Ze krijgen houvast aan planten aan de andere kant van het hek en trekken zich daaraan vooruit, waarbij het huis in het raster klem komt te zitten. Terugkruipen lukt dan niet meer, want ze kunnen zich nergens tegen afzetten. Vervolgens dreigt uitdroging, maar het daartoe geëigende mechanisme van het aanbrengen van een

slijmscherm tussen de schelp en het substraat lukt hier niet bij afwezigheid van substraat. Het is niet het juiste seizoen om ter afsluiting van het huis een kalkplaatje (epifragma) te produceren. De slak zal zich terugtrekken in het huis, uiteindelijk uitdrogen en doodgaan, waarna er veel liefhebbers zullen zijn om het aas te consumeren.

Beschouwingen

De onzekerheid blijft knagen dat misschien toch iemand (een kind?) zich geamuseerd heeft met het vastzetten van lege slakkenhuizen in het gaas. Daartegen pleiten twee argumenten. Ten eerste is het terrein rond het gaas bij het overhoekje in de zomer bijna onbenaderbaar door de dichte ruige begroeiing, waaronder Grote brandnetels. Ten tweede vonden we op internet een foto van een andere grote slak (een Gebandeerde wijngaardslak *Helix lucorum*?) die mogelijk op vergelijkbare wijze als de Wijngaardslakken in een afrastering is blijven vastzitten (www.123rf.com). Anders dan de fotograaf van die slak denken we niet dat de slak in het gaas een dutje doet.

Hoewel de Wijngaardslak in Europa (EU Habitatrichtlijn) een beschermde soort is zullen er niet zóveel individuen in dassenrasters blijven hangen dat gepleit moet worden voor aanpassing van de horizontale maaswijdte van deze rasters.

Het fenomeen illustreert het voordeel van fysieke flexibiliteit die naaktslakken in de loop van de evolutie hebben verworven (Cameron, 2016). Die zijn 'niet voor één gat te vangen', zoals een foto van een naaktslak op gaas elders op internet laat zien (vroegevogels.bnnvara.nl).

Dankwoord

Dank aan Tineke de Jong (IVN-Maastricht) en Stef Keulen en Gerard Majoor (Mollusken Studiegroep Limburg) voor hun hulp bij de totstandkoming van dit artikel.

Geraadpleegde bronnen

CAMERON, R.A.D., 2016. Slugs and snails. – HarperCollins, London, p. 96.

VROEGEVOGELS.BNNVARA.NL. <https://vroegevogels.bnnvara.nl/community/fotos/vissen-en-weekdieren/klimmen-de-slak/296126>. Geraadpleegd 11-04-2020.

WWW.123RF.COM. www.123rf.com/photo_97061064_snail-sleeping-in-shell-on-a-rusty-wire-netting-garden-fence.html. Geraadpleegd 11-04-2020.

Adres van de auteur
mober.mco@ziggo.nl